

prima instanță: E. Sanduța
instanța de apel: M. Ciugureanu, M. Anton, G. Dașchevici

2r-86/17

DECIZIE

01 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iuliana Oprea
Ion Druță

examinând recursul declarat de Oleg Cîrlig
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Oleg Cîrlig
împotriva Nadejdei Cîrlig cu privire la declararea nulității testamentului
împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016, prin
care nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Oleg Cîrlig

constată:

La 12 mai 2016, Oleg Cîrlig a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Nadejdei Cîrlig cu privire la declararea nulității testamentului.

În motivarea acțiunii a indicat că este fiul lui Vasile Cîrlig, născut în
căsătoria ultimului cu Valentina Cîrlig.

Indică că în anul 1994 părinții lui, Vasile Cîrlig și Valentina Cîrlig au
divorțat, iar în anul 2004 tatăl său a încheiat căsătoria cu pârâta Nadejda Cîrlig.

La data de 28 ianuarie 2016 Vasile Cîrlig a decedat, fiind deschisă
succesiunea conform prevederilor art. 1440 Cod civil.

Menționează că având intenția de a depune declarație privind acceptarea
succesiunii în cadrul moștenirii legale, el s-a adresat la biroul notarului
Petru Chirtoacă, unde i s-a comunicat faptul că nu poate moșteni averea
succesorală, rămasă după decesul tatălui Vasile Cîrlig, întrucât ultimul a întocmit
un testament pe numele pârâtei Nadejda Cîrlig și acesteia urmează să îi revină toată
averea defunctului, lui fiindu-i eliberată o copie a testamentului.

Conform testamentului întocmit la data de 04 noiembrie 2015 și înregistrat
cu nr. 9616, testatorul Vasile Cîrlig a testat cota-parte din averea sa, care în ziua
decesului îi va aparține, unde nu s-ar afla și din ce nu ar fi alcătuită, pârâtei
Nadejda Cîrlig.

Sușține că deși din conținutul testamentului rezultă intenția testatorului Vasile Cîrlig de a testa doar cota-parte din averea sa pârâtei, acesta nu a determinat expres mărimea cotei-părți testate, dispoziția testamentară în cauză, fiind contrară prevederilor art. 1450 alin. (1) Cod civil.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art.1440, 1449, 1450, 1469, 1557 Cod civil.

Solicită declararea nulității testamentului din 04 noiembrie 2015 înregistrat cu numărul 9616, autentificat de notarul Petru Chirtoacă.

La 14 iunie 2016, reprezentantul reclamantului Oleg Cîrlig, avocatul Iurie Crivorucica a depus cerere de majorare a cuantumului pretențiilor.

În motivarea cererii a indicat că inițial, la 16 aprilie 2015, defunctul Vasile Cîrlig a testat toată averea sa unde nu s-ar afla și din ce nu ar fi alcătuită, pârâtei Nadejda Cîrlig.

Ulterior, însă având intenția de a testa averea altor persoane pe lângă pârâta Nadejda Cîrlig, defunctul Vasile Cîrlig a întocmit la data de 04 noiembrie 2015 un alt testament, la fel pe numele pârâtei, testându-i doar cota-parte din toată averea sa, unde nu s-ar afla și din ce nu ar fi alcătuită.

Consideră, că în cazul în care intenția defunctului Vasile Cîrlig privind testarea întregii sale averi pârâtei Nadejda Cîrlig ar fi rămas valabilă, acesta nu ar fi solicitat întocmirea testamentului din 04 noiembrie 2015, ambele fiind întocmite pe numele Nădejdei Cîrlig, fiind modificată doar mărimea averii testate.

Solicită declararea nulității testamentului din 16 aprilie 2015, înregistrat cu numărul 4573, autentificat de notarul Rodica Semionova, prin care Vasile Cîrlig a testat toată averea sa, care în ziua decesului îi va aparține, unde nu s-ar afla și din ce n-ar fi alcătuită, Nădejdei Cîrlig și declararea nulității testamentului din 04 noiembrie 2015, înregistrat cu numărul 9616, autentificat de notarul Petru Chirtoacă, prin care Vasile Cîrlig a testat o parte din averea sa, care în ziua decedării îi va aparține, unde nu s-ar afla și din ce n-ar fi alcătuită, Nădejdei Cîrlig.

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni din 12 mai 2016 a fost admisă cererea lui Oleg Cîrlig cu privire la asigurarea acțiunii.

A fost suspendată executarea testamentului nr. 9616 din 04 noiembrie 2015 și suspendată eliberarea certificatului de moștenitor în conformitate cu testamentul nr. 9616 din 04 noiembrie 2015.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni din 19 iulie 2016 a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui Oleg Cîrlig.

A fost încasat din contul lui Oleg Cîrlig în beneficiul Nădejdei Cîrlig cheltuielile de judecată în mărime de 3000 lei, în rest cererea cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

Au fost anulate măsurile de asigurare aplicate prin încheierea Judecătoriei Criuleni din 12 mai 2016 cu privire la suspendarea executării testamentului nr. 9616 din 04 noiembrie 2015 și suspendarea eliberării certificatului de moștenitor în conformitate cu testamentul nr. 9616 din 04 noiembrie 2015.

La 15 august 2016, Oleg Cîrlig a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Criuleni din 19 iulie 2016, prin care a solicitat admiterea apelului,

casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

La 18 octombrie 2016, Oleg Cîrlig a depus apel motivat împotriva hotărârii Judecătorei Criuleni din 19 iulie 2016, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2016 nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Oleg Cîrlig, comunicat despre necesitatea prezentării cererii de apel întocmită în conformitate cu exigențele legii, acordându-i pentru aceasta un termen de șapte zile din momentul recepționării încheierii. Totodată, a explicat că în cazul în care nu vor fi lichidate neajunsurile, cererea de apel nu va fi considerată depusă și că împreună cu actele anexate va fi restituită.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Oleg Cîrlig, comunicat despre necesitatea prezentării datelor privind estimarea obiectelor litigioase pentru stabilirea cuantumului taxei de stat ce urmează a fi achitată la depunerea cererii de apel și valoarea acesteia, acordându-i-se pentru aceasta un termen de până la 09 februarie 2017. Concomitent i s-a explicat că în cazul în care nu vor fi lichidate neajunsurile, cererea de apel nu va fi considerată depusă și că împreună cu actele anexate va fi restituită.

La 14 decembrie 2016, Oleg Cîrlig a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii recurate cu restituirea pricinii la o nouă rejudecare sau după caz soluționarea pricinii în fond.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu încheierea recurată, considerând-o ilegală și neîntemeiată.

Explică că la 15 august 2016 împotriva hotărârii primei instanțe a fost declarat apel prealabil, iar la cererea de apel a fost anexată dovada plății taxei de stat în sumă de 150 lei.

Indică că după recepționarea hotărârii motivate la 18 octombrie 2016 la Curtea de Apel Chișinău a fost înregistrat apelul motivat.

Consideră că instanța greșit a emis încheierea din 20 octombrie 2016 de a nu da curs apelului din motivul neprezentării apelului motivat, acordând apelantului termen pentru prezentarea apelului motivat și stabilind ședința pentru 30 noiembrie 2016.

Sușine că odată ce apelul motivat a fost înregistrat înaintea emiterii încheierii din 20 octombrie 2016, prin care nu s-a da curs apelului, sarcinile instanței de apel nu mai puteau fi executate fiind epuizată necesitatea prezentării apelului motivat.

Notează că în ședința din 30 noiembrie 2016, din motive rămase necunoscute, la dosar nu era anexat apel motivat.

Tot atunci, luând cunoștință cu faptul că apelul motivat totuși a fost depus la 18 octombrie 2016, instanța a decis a doua oară să nu dea curs apelului declarat, din motivul necesității achitării taxei de stat care urmează a fi calculată din

valoarea masei succesoriale, obligând apelantul să prezinte actele care confirmă valoarea masei succesoriale.

Precizează că testamentul litigios a fost contestat anume din motiv că din dispozițiile acestuia nu este clar care este masa succesorală testată, or, prin testamentul contestat defunctul a testat cota-parte din averea sa oriunde nu s-ar afla aceasta și din ce nu s-ar alcătui.

Relevă că în astfel de circumstanțe determinarea masei succesoriale este imposibilă întrucât mărimea cotei-părți testate nu este determinată.

Consideră că instanța de apel prin încheierea din 30 noiembrie 2016 a îngădit accesul apelantului la justiție, constatând insuficiența taxei de stat ce urma a fi achitată la depunerea apelului fără a determina cuantumul acesteia.

Menționează că taxa de stat achitată la depunerea apelului a fost condiționată de imposibilitatea identificării și evaluării masei succesoriale testate, reieșind din conținutul testamentului.

Relevă că soluția instanței de apel de a nu da curs apelului declarat până la prezentarea de către apelant a înscrisurilor din care rezultă valoarea masei succesoriale pentru calcularea taxei de stat este neîntemeiată și contravine prevederilor art. 368 CPC.

În conformitate cu art. 425 al CPC RM, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Astfel, se consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 14 decembrie 2016 împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 în termenul legal.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

După cum denotă materialele cauzei la 15 august 2016 Oleg Cîrlig a depus cerere de apel prealabilă împotriva hotărârii Judecătoriei Criuleni din 19 iulie 2016, achitând taxa de stat la depunerea apelului în mărime de 150 lei, iar la 18 octombrie 2016 a depus și apelul motivat.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016, nu s-a dat cur cererii de apel depusă de Oleg Cîrlig, comunicându-i-se despre necesitatea prezentării datelor privind estimarea obiectelor litigioase pentru stabilirea cuantumului taxei de stat, ce urmează a fi achitată la depunerea cererii de apel și valoarea acesteia, fiindu-i acordat termen până la data de 09 februarie 2017.

Instanța de recurs consideră că soluția instanței de apel în sensul adoptat este neîntemeiată, prin urmare nu poate fi menținută.

În conformitate cu art. 83 alin. (1) CPC, taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de

la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a pricinii civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar.

Alin. (2) al normei enunțate prevede că în acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

La caz, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că obiectul acțiunii în litigiu este declararea nulității testamentului, din care însă, nu rezultă evaluarea averii testate.

Mai mult, din conținutul testamentului se evidențiază că testatorul testează cota-parte din toată averea sa, care în ziua decedării lui îi va aparține, unde nu s-ar afla și din ce n-ar fi alcătuită.

Recurentul Oleg Cîrlig menționează că determinarea masei succesoriale este imposibilă la moment, pentru a putea fi estimată valoarea acțiunii în conformitate cu art. 87 CPC, deoarece nu cunoaște din ce constă cota-parte testată, aceasta nefiind determinată.

Drept urmare, în speță au relevanță prevederile art. 88 alin. (1) CPC, reținute, de altfel chiar de instanța de apel prin încheierea contestată, care stipulează că în cazul în care, la momentul depunerii cererii, determinarea valorii acțiunii este dificilă, taxa de stat se plătește cu aproximație, urmând să se încaseze ulterior o taxă suplimentară în corespundere cu partea din valoarea acțiunii, stabilită de instanță la soluționarea pricinii în fond, pentru care nu s-a plătit taxă de stat la momentul depunerii cererii.

Prin prisma prevederilor legale menționate, având în vedere că la moment determinarea valorii acțiunii este dificilă, iar apelantul Oleg Cîrlig a achitat taxa de stat la depunerea apelului în mărime de 150 lei, se constată ca nefondată soluția instanței de apel, prin care nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Oleg Cîrlig, fiindu-i comunicat ultimului despre necesitatea prezentării datelor privind estimarea obiectelor litigioase pentru stabilirea cuantumului taxei de stat ce urmează a fi achitată la depunerea cererii de apel și valoarea acesteia.

Or, întru respectarea asigurării principiului consfințit de Legea supremă a statului prevăzut la art. 20 privind asigurarea accesului liber la justiție, cât și a prevederilor art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, taxă de stat în instanță nu trebuie să constituie un impediment al cetățenilor de a se adresa în justiție pentru a fi restabiliți într-un drept încălcat și a obține o satisfacție efectivă. Chiar dacă activitatea de justiție nu poate fi gratuită, aceasta nu înseamnă că o reglementare legală poate împiedica o persoană să se adreseze justiției prin stabilirea unor taxe insuportabile.

Din considerente enunțate, se constată ca nefondată soluția instanței de apel de a nu da curs cererii de apel, fapt ce indică la temeinicia cererii de recurs.

Față de cele ce preced, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Oleg Cîrlig, de a casa încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016, cu trimiterea cauzei la Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului în fond.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de Oleg Cîrlig.

Se casează încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Oleg Cîrlig împotriva Nadejdei Cîrlig cu privire la declararea nulității testamentului, cu trimiterea cauzei la Curtea de Apel Chișinău pentru judecare apelului în fond.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Iuliana Oprea

Ion Druță